

1995/96

št.2

35 let

Prežihove bralne značke

Prežihov Voranc

18. FEBRUAR
- DAN ŠOLE -

VSEBINA

1. <i>Uvodne besede</i>	3
2. <i>Iz statuta in pravilnika</i>	4
3. <i>Začetki bralne značke</i>	4
4. <i>Tekmovalna določila</i>	4
5. <i>Izvedba tekmovanja</i>	5
6. <i>Spomini</i>	6,7
7. <i>Bralni znački za rojstni dan</i>	8,9
8. <i>Branje</i>	10,11

Na podlagi 7. točke prvega odstavka 36. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33 - 316/72) je šolsko glasilo SAMORASTNIKI oproščeno temeljnega davka na promet.

Pred nami je nova - posebna številka šolskega glasila Samorastnik, ki jo posvečamo rojstnemu dnevu naše bralne značke.

V šolskem letu 1960/61 je bila porojena ideja o tekmovanju za bralno značko. Aktiv slavicistov koroških šol je sprejel pobudo, ki je prišla s prevaljske osnovne šole, in na vseh osnovnih šolah je steklo tekmovanje v branju. Seveda so se vsi mentorji držali pravil, ki so jih sprejeli in potrdili s statutom.

V mnogih mladih se je ravno s to plemenito akcijo rodila tudi tista prava ljubezen do knjige in do materinega jezika, česar morda še prej niso čutili.

In spomladi leta 1961, torej pred 35. leti, so na naših šolah prvič podelili Prežihovo bralno značko, ki je bila tudi prva bralna značka v Sloveniji. In čez 20 let, ko je umrl slovenski pisatelj Leopold Suhodolčan, eden izmed pobudnikov Prežihove bralne značke, so tudi njemu v spomin poimenovali bralno značko. Tako smo Prežihovci.

Korošci in vsi Slovenci postali bogatejši za bralno značko, vsi letošnji tekmovalci - bralci pa boste lahko na svojo značko še posebej ponosni, saj jo boste osvojili na 35. obletnico Prežihove in 15. obletnico Suhodolčanove bralne značke, kar je enkratno in neponovljivo. Zato naj vam ostane to bralno leto in to glasilo še posebej v spominu.

Ostanite dobri bralci in ljubitelji lepe knjige in se večkrat spomnite besed pisatelja Toneta Seliškarja:

"V svojem življenju sem imel mnogo prijateljev; ta me je pozabil, drugi se me je naveličal, tretji je umrl, četrti me je izdal, peti se mi je nekje izgubil - knjiga pa mi je ostala zvesta do danes!"

Naj ostane tudi vaša prijateljica, saj jo boste v nadaljnjem šolanju in življenju še kako potrebovali.

Vanja Benko, mentorica

IZ STATUTA IN PRAVILNIKA O PODELITVI PREŽIHOVIH ZNAČK

Prežihova bralna značka je bila ustanovljena ob 10. obletnici smrti pisatelja, revolucionarja in rojaka Mežiške doline z namenom, da v mladem rodu budi:

“- smisel za poglobljeno, kritično branje dobrih sodobnih domačih literarnih del in s tem trajno ljubezen do lepe knjige;

sposobnost, da bodo znali knjigo prav rednotiti in jo izkoristiti za svojo notranjo rast;

estetska in etična čustva, zlasti še ljubezen do domovine, do delovnih ljudi in privrženost njihovemu boju za napredek.”

/Statut Prežihove značke s pravilnikom o podelitvi, Prosvetni delavec, 1963, št. 16, str. 4/

ZAČETKI BRALNE ZNAČKE

Spomladi leta 1960 je prišlo do povezave slavistov širšega koroškega področja v strokovni aktiv, ki je zajemal učitelje občin: Ravne, Dravograd, Radlje in Slovenj Gradec. Na sestanku aktiva slavistov je marca prof. Stanko Kotnik v referatu o prostovoljnih dejavnostih učencev podal svoje izkušnje pri delu z bralnimi krožkom in zaključil z besedami:

“Razmisli bi veljalo tudi o obliki tekmovanja za literarno značko, kakršno se je npr. uveljavilo, a nato tudi malo izrodilo pri Čehih: kandidat je pred posebno komisijo dokazoval, da je prebral in tudi pravilno dojel določeno število izbranih del. Zamisel prav gotovo ni slaba, za učence pa je tak način nedvomno močno spodbuden.”

/Zbornik 10 let Prežihove bralne značke; S. Kotnik, Deset let bralne akcije za mladino, str. 38/

Slavistični aktiv ga je podprl in je sklenil, da prevzame organizatorsko vlogo po šolah. Izvoljen je bil odbor Prežihove bralne značke, katerega predsednik je postal pisatelj Leopold Suhodolčan, za stalni sedež bralne značke pa so določili Prevalje, ker je od tam prišla pobuda. Odbor slavistov je jeseni leta 1960 sprejel pravilnik o tekmovanju, spomladi 1963 pa je bil pravilnik predan v statut s pravilnikom in je z majhnimi popravki v veljavi še danes.

KAKŠNA SO BILA TEKMOVALNA DOLOČILA?

Vsakdo, ki se je prostovoljno odločil za tekmovanje, je tekmoval v poznavanju sodobnih slovenskih mladinskih književnih del. Zahtevnost poznavanja literature je bila prilagojena starosti in se je ločevala z različno barvo značke, ob kateri so podelili bralcu tudi neprenosljivo izkaznico in darilno knjigo. Osvojitve značke določene stopnje ni bila vezana na prejšnjo stopnjo in tekmovalci je lahko osvojil značko ene stopnje samo enkrat.

Osrednji odbor je ob sodelovanju slavističnega aktiva določal književna dela po stopnjah vsako tretje leto in izpopolnjeval bralne programe s sodobnejšimi deli. Določeno je bilo, da mora biti v seznamu za vsako stopnjo vsaj eno Prežihovo delo, ki ga mora tekmovalci prebrati. Seveda pa so bralni programi bili prilagojeni tudi knjižnemu fondu posamezne šolske knjižnice.

Mladi so lahko tekmovali za štiri stopnje Prežihove bralne značke:

bronasto, patinirano srebrno, srebrno in zlato Prežihovo bralno značko.

Vsaka šola je lahko organizirala tekmovanje po svoje, toda v skladu s pravilnikom, da se zaključi do 18. februarja, na obletnico smrti Prežihovega Voranca.

Učenec, ki se je odločil, da bo sodeloval, je moral prebrati predpisano število knjig: na 1. stopnji pet in na 2. sedem. Za nekatera dela so bili predvideni podrobnejši zapiski v pisni obliki (kratka vsebina dela, nekaj o avtorju, oznaka oseb, jezik in slog pisanja). Iz pesniške zbirke so se morali na vseh stopnjah naučiti tri pesmi na pamet.

IZVEDBA TEKMOVANJA

Na začetku šolskega leta so se poverjeniki za bralno značko na šolah posvetovali o tekmovalnih pogojih za osvojitve značke v skladu s tekmovalnimi določili v pravilniku in na vidnem mestu objavili seznime tekmovalnih del.

Šolska vodstva so določila tri do petčlansko komisijo, ki je na začetku šolskega leta določila prijavni rok z namenom, da bi se tekmovanje pravočasno končalo. Na skušnji so pred njo mladi bralci morali pokazati zadovoljivo poznavanje književnih del in njihovih avtorjev, zagovarjali pa so tudi zapiske o prebranih delih, ki so jih pred tem že oddali.

Kandidati, ki so pokazali zadostno poznavanje predpisanih del za svojo stopnjo, so dobili značko z izkaznico.

O vseh nosilcih Prežihove značke so morale šole voditi matične knjige s temeljnimi podatki, ki so jih v tednu po podelitvi morale poslati Osrednjemu odboru.

Podelitev je morala biti čimbolj slovesna in praviloma do 18. februarja. Nanjo so povabili znane kulturne ustvarjalce, mladi nosilci značk pa naj bi po možnosti obiskali Prežihove Kotle ali kako drugače počastili spomin nanj.

Podobno tekmovanje je potekalo na podružničnih šolah, kjer je moral biti v komisiji poverjenik bralne značke z matične šole.

Na naši šoli je prva skušnja v obliki pogovora z vsakim tekmovalcem posebej bila februarja 1961. leta ob dnevu šole.

22 učencev jo je uspešno opravilo, in sicer:

- na I. stopnji 15 učencev:

Franci Ruter, Drago Rudel, Metka Leš, Franja Mravljak, Majda Lah, Benjamin Oblak, Slavko Zaletel, Marija Prašnečki, Anton Lačen, Milena Naveršnik, Bernarda Mager, Marjan Pevec, Ivica Močnik, Jožica Obretan in Erika Merc;

- na II. stopnji pa je Prežihovo značko osvojilo 7 učencev višjih razredov:

Anton Prevorčič, Elizabeta Večko, Rudolf Matajdl, Milan Pitino, Maks Kotnik, Ferdo Blaznik in Silva Breznik.

Do danes je v petintridesetih letih bralno značko osvojilo približno 14000 značkarjev, kar pomeni, da vsako leto bralno značko osvoji okoli 50 % učencev od vseh učencev na naši šoli.

Mednje so všteti tekmovalci Prežihove, Suhodolčanove, cicibanove in Prušnikove značke.

*Podatke zbrala in uredila mentorica:
Vanja Benko*

RAVNE
RADLJE
DRAVOGRAD
SLOVENJ GRADEC

Prežihova bralna značka

SPOMINI

Leta 1961, ko je bilo prvo tekmovanje za bralno značko (takrat smo ji rekli Prežihova značka), sem hodila v sedmi razred osnovne šole. Ker sem zelo rada brala (o tem vam bom napisala zgodbico), sem se takoj prijavila in začela "požirati" knjige. Bilo jih je pet: točno predpisanih. Ena je bila Prežihova, druge tri pa so bile tudi od znanih slovenskih pisateljev in še ena pesniška zbirka. O vseh prebranih knjigah je bilo potrbito napisati obnove, glavno misel dela in oznako oseb. Iz pesniške zbirke smo se morali naučiti tri pesmi na pamet. Malo pred koncem tekmovanja smo pred mentorjem zagovarjali svoje znanje in nato na obletnico Prežihove smrti dobili značko. Značk je bilo več vrst, in sicer za vsako stopnjo drugačna. Na svojo osvojeno značko sem bila zelo ponosna. Dobila se še knjigo in izkaznico.

Tudi v gimnaziji sem nadaljevala z branjem in osvojila še štiri značke.

ZGODBICA O TEM, KAKO SEM VZLJUBILA BRANJE

V prvih razredih osnovne šole mi čitanje ni šlo gladko. Ker sem bila pridna, sem se vsako berilo naučila na pamet. Naj povem še to, da je takrat bilo branje posebej ocenjeno. Moje "branje" mi je kar dobro uspevalo.

Potem pa sem hodila že v četrti razred in še vedno nisem brala gladko. Tako sem bila na koncu leta med oceno. Učitelj Jerman mi je rekel, da bo pet, če bom gladko prebrala stran v berilu, ki se bo pač slučajno odprla. Ni mi preostalo nič drugega, kot da sem se vso berilo več ali manj naučila na pamet. Uspelo mi je. Branje sem imela pet pa še čitati sem se naučila in veselje do knjig sem dobila. To mi je ostalo do danes.

Elizabeta Oderlap

SPOMINI

Stric, v šoli sem videl seznam prvih tekmovalcev za Prežihovo bralno značko. Med njimi si tudi ti.

V kateri razred si takrat hodil?

- Hodil sem v 3.a- razred.

Se spominjaš, katere knjige si moral prebrati?

- Mislim, da sem prebral: Solzice, Kamenček sreče in Mehurčke.

Kdo te je takrat učil?

- Učila me je tovarišica Lea Ferk.

Izvedel sem, da je prva leta v komisiji bilo več učiteljev. Kdo je bil v komisiji poleg tvoje učiteljice, ko si zagovarjal prebrane knjige?

- V komisiji sta bili še gospa Boža Koren in ga. Andričeva.

Kako je izgledalo tekmovanje? Ste učiteljem pripovedovali, pisali obnove ali označevali glavne junake?

- Napisali smo kratke obnove in učitelji so nas temeljito izprašali o prebranih knjigah.

Kako je izgledala podelitev? Vas je kdo na šoli obiskal?

- Zdi se mi, da nas je obiskal pisatelj Leopold Suhodolčan. Dobili smo značke, izkaznice in knjige. V moji izkaznici še piše, da sem prvi osvojil značko.

Kaj pa tvoji občutki? Si bil ponosen nase?

- Malo mi je bilo nerodno, a sem bil zelo vesel. Dobil sem tudi pohvalo od razredničarke za najlepše napisano čtivo.

So te k branju in tekmovanju pritegnili le v šoli ali so te tudi starši spodbujali?

Najbolj nas je navdušila razredničarka Ferkova. Spodbujala je vse pridne učence, da se pridružijo tekmovanju in navdušijo za branje. Seveda pa smo pri nas doma vsi radi brali in tudi starši so vsaj pri meni odigrali pomembno vlogo.

Stric, hvala, da si mi bil pripravljen odgovoriti na vprašanja.

Z enim izmed prvih tekmovalcev, Francijem Ruterjem, se je pogovarjal Miha Ruter iz 7.c-razreda.

SPOMINI

TA PA SAMO BERE, ...

Prežihova bralna značka je med mojimi spomini na svetli, sončni polobli. Še danes vem, da nisem mogla razumeti, da si lahko z branjem knjig tudi nagrajen. Razumljivo, da dobiš nagrado za odličen uspeh, za zmago na šahovskem prvenstvu, ampak za branje... Moj prosti čas je bil izpolnjen z drugimi obveznostmi: pomagati babici, ki je zaradi revme trdo ležala, prinesiti vodo, nanositi drva... V mojem okolju so ljudje govorili: "Ta pa samo bere, nič ne dela." In je veljalo, da se od knjig ne da živeti. Zato se z branjem, bolj je bilo požiranje, nisem nikoli posebej hvalila.

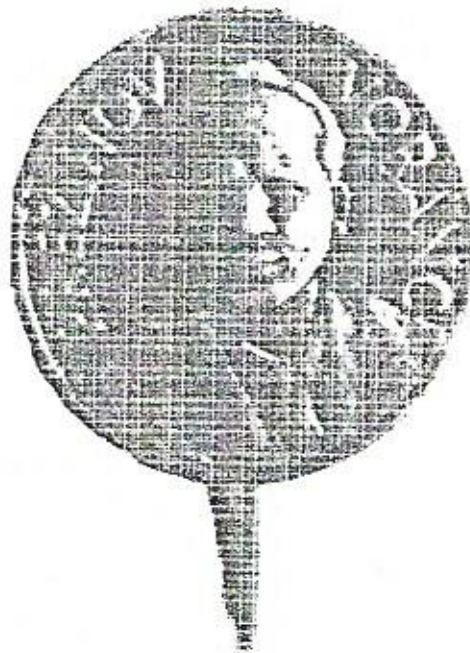
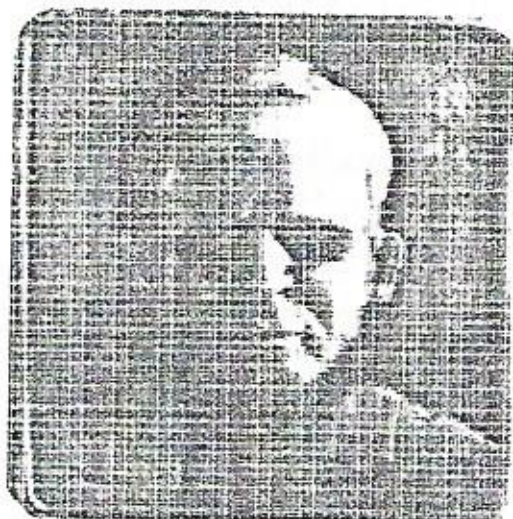
In začela sem tekmovati. Leto za letom in osvojila vse značke, kolikor jih je bilo možnih. To je bilo pravo, zaresno tekmovanje. O prebranem delu si napisal svoje mnenje, pred izbrano komisijo, navadno je bil še kakšen zunanji član (Teh smo se najbolj bali, ker jih nismo poznali.), smo zagovarjali prebrano. Kasneje smo se za zagovor dobivali samo še z mentorji, kar je bilo veliko prijetneje.

Ko sem se v domače kraje vrnila kot profesorica slovenščine, so postale vloge zamenjane in vedno sem se spomnila svojih slavistov, ki so me z razumevanjem vodili po literarni zgodovini in odkrivali domači, koroški svet.

Knjiga mi še vedno pomeni oddih, nov in drugačen svet v mojem vsakdanjiku. Človekovo življenje je dolgo za en srednji roman, z branjem pa odkriješ sto drugačnih usod. Iz knjig se naučiš živeti, ne tjavendan, temveč pokončno in bogato. Vem, da se za knjigo skriva človek, ki je vanjo položil svoje znanje in bogato čustvo.

Silva Sešel

SPOMINI

BRALNI ZNAČKI ZA ROJSTNI DAN

V letu en je dan,
ko vsi ti voščijo - dober dan,
ko vsi ti voščijo zdravja in veselja
za tvoj rojstni dan.

Pred mnogimi leti si se rodila
in se na svet skotalila.
Oj, to je bil srečen dan!
Vsi so te takoj vzljubili
in te veselo osvojili.
Še danes te imamo radi,
saj smo s tvojo pomočjo
postali pravi knjižni gadi.

Polona, 7.c

Danes rojstni dan praznuješ ti,
zato iz srca voščimo ti.

Rojstvo tvoje je prišlo,
zato hvala pobudniku.

Vsi mi pridno beremo,
med seboj tekmujemo.

Kakor sonce si prišla
ter znanje nam prinašala.

Sandra in Petra, 7.c

Naša bralna značka
še mlada je vsa,
čeprav že veliko let ima.
Želimo ji vse lepo,
saj 35 in 15 let
le ni kar tako.
Bralna značka nam vzbuja veselje
in izpolni skrite želje,
saj radi beremo
in s tem naše znanje dopolnjujemo.

Martina, Urška in Maja J., 6.c

Bralna značka svoj rojstni dan praznuje,
po Prežihu se že 35 let imenuje.
Mi pa še posebej ponosni smo na to,
ker PREŽIHOVCI smo
in na Prežihovo šolo hodimo.

Blaž, Uroš in Goran F., 8a

Torta se peče
v kuhinji diši,
saj bralna značka
svoj rojstni dan slavi.

Tanja, 8.a

BRALNI ZNAČKI ZA ROJSTNI DAN

Vse najboljše ti želimo iz srca,
vzklikamo in pojemo:
"Živela Prežihova in Suhodolčanova
bralna značica!"

Valerija in Valentina, 8.a

Oj, bralna značka!
Vse najboljše ti želim za tvoj rojstni dan.
Da bi otroci še vedno veselo brali
in veliko značk si nabrali.

Primož K., 5.a

*15 že let koroški osnovnošolci osvajamo tudi
Suhodolčanoovo bralno značko,
ki prav tako svoj rojstni dan slavi te dni.
Pa še prvenec Primožev prvo svečo upihuje
in nam že znani košarkar namiguje,
da novo knjigo spet snuje.*

Pred 35. leti se rodila
Prežihova bralna značka je.
Zdaj vsi radi knjige beremo,
da značke si prislužimo.

Jan, Sašo, Robi, Igor in Bojan iz 5.c

Danes slavimo tvoj rojstni dan,
naša bralna značka.
Veliko se jih zate bori,
ker si to zares želi.

Andreja, Urška in Maruša iz 5.a

Prežihova bralna značka že 35 let na naši šoli
domuje.

Vsi si želimo, da bi še dolgo bilo tako,
zato ob njenem prazniku ji voščimo vse lepo.

Tanja, Tatjana, Bobana in Dragica iz 5.c

Pogrnjena miza,
bonboni na njej,
vsi se veselimo rojstnega dne.

Bralna značka povabi nas na ples,
ker vesela je zares.

Vsi smo plesali,
vroče je bilo,
saj dobro glasbo vrteli so.

Matjaž, Kristijan in dva Andreja iz 6.c

Bralna značka je bila-la-la-la
in mi je takoj ušla,šla-la-la-la.
Jaz pa sem knjige pridno bral, bral,bral, bral,
da sem značko osvojil, osvojil-il-il-il
in 35 let staro značko dobil, dobil.

Dejan in Simon, 5.c

BRANJE

ZAKAJ BEREŠ?

- da bogatim svoj besedni zaklad;
- da spoznam različne književnike in njihov način pisanja;
- da poglobljam znanje materinega jezika;
- da iz knjig spoznam različne življenjske usode, o katerih tudi razmišljam;
- ker se ob tem zabavam;
- zaradi ljubezni do knjig.

PO KAKŠNIH KNJIGAH RAD-A POSEGAŠ?

- po pravljicah in pripovedkah, ker v trenutkih branja pozabim na svet okoli sebe in se mi zdi, da postane moje življenje popolnoma drugačno;
- še posebej všeč so mi ljubezenske zgodbe s srečnim koncem;
- rad posegam po romanih s pustolovsko vsebino;
- rada berem knjige, v katerih je prikazana zgodovina naroda;
- napetih in zanimivih;
- po krajši prozi;
- takih, ki govorijo o naravi in njenih lepotah ter skrivnostih;
- kriminalkah in grozljivkah;
- stripih;
- po knjigah, ki govorijo o resničnem življenju.

BRANJE

TEKMUJEŠ ZA BRALNO ZNAČKO? KAKO DOLGO ŽE?

- da, vsako leto;
- še nikoli nisem tekmovala;
- nekajkrat sem tekmoval, vendar ne vsako leto;
- samo enkrat sem osvojil bralno značko v nižjih razredih;
- tekmoval sem vsa leta, letos pa mi verjetno ne bo uspelo;
- imam vse bralne značke, ki jih je možno osvojiti, in ponosna sem na to.

BOŠ TUDI NASLEDNJE LETO TEKMOVAL-A?

- DA.
- SEVEDA BOM!
- ŠE NE VEM.

SI ZADOVOLJEN, KO DOBIŠ ZNAČKO?

- sem, ampak ne zaradi značke, ampak zaradi samega sebe;
- vesel-a sem, ko dobim značko, ker jih zbiram;
- nič posebnega mi ne pomeni;
- ponosna sem nanjo.

BRANJE

ZAKAJ TEKMUJEŠ ZA BRALNO ZNAČKO IN KAJ TE MOTIVIRA?

- nič posebnega;
- berem zato, ker me to veseli in ker si s tem krajšam čas;
- tekmujem zato, da dobim značko;
- za bralno značko berem zato, da ima učiteljica boljše mnenje o meni;
- ker upam, da bom zato dobil lepo oceno;
- tekmujem zaradi tega, ker starši želijo;
- jaz pa zato, ker tekmuje večina mojih sošolcev in sošolk;
- vem, da mi bo to prišlo prav v življenju;
- da si izboljšam branje in širim besedni zaklad;
- ker zbiram značke;
- ker imam rad slovenščino in knjige;
- da berem knjige.

TI JE VŠEČ NAČIN PREVERJANJA PREBRANIH KNJIG?

- ja, včasih mi je, da se dogovarjamo za čas po pouku, ko skupini najbolj ustreza in se o prebranih knjigah pogovarjamo;
- zanimivo se mi zdi, da drug drugemu zastavljamo vprašanja;
- nič ne bi spremenil-a;
- presenečen-a sem bil-a, ko smo odgovarjali v obliki kviza-tombola;
- ni mi všeč, če se o knjigah pogovarjamo pri uri, če posebej, če mora posameznik priti k tabli, saj dobiš tremo in nisi več tako sproščen;
- za letošnje smo se dogovorili, da bomo izdelali knjižico prebranih knjig, nato pa bomo svoja dela na kratko zagovarjali;
- pisanje je dobro za tistega, ki težje pripoveduje, za marsikoga pa je to še dodatna obremenitev;
- všeč mi je pogovor o knjigah, ker me ni strah, da dobim oceno;
- zdi se mi, da smo vsi zelo sproščeni, ko se pogovarjamo;
- če česa ne veš več, to pove nekdo drug, ti pa potem nadaljuješ.

BRANJE

SE TI ZDI SEZNAM KNJIG USTREZEN IN DOVOLJ OBŠIREN?

- seznam knjig je res obširen in imamo dovolj izbire;
- želim si, da bi učenci lahko oblikovali seznam sami;
- učiteljica nam je razložila, da so na seznamu knjige, ki jih moramo ob koncu osnovnega šolanja poznati;
- ustrezen je že, ampak jaz berem nekaj čisto drugega;
- še sreča, da lahko poleg vsega preberemo tudi kakšno knjigo po lastni izbiri;
- naše učiteljice so kar dobre, saj lahko beremo tudi knjige, ki jih na seznamu ni, a določena dela moramo kljub temu prebrati.

KATERE PODELITVE BRALNE ZNAČKE SE ŠE POSEBEJ SPOMINJAŠ? ALI SI ŽELIŠ, DA BI PODELITVE POTEKALE DRUGAČE?

- posebej se spominjam tiste podelitve, ko smo značko dobili na roditeljskem sestanku pred starši;
- značke bi nam lahko podelili kakšni slovenski književniki, tako kot je bilo včasih, ko so tekmovali naši starši;
- na podelitev bi lahko povabili kakega znanega pesnika, pisatelja, dramatika ali igralca;
- poleg značke bi lahko dobili za nagrado še kaj drugega, kar nam bi ostalo za spomin;
- lansko leto nam je tovarišica dala ob znački še knjižna kazala, česar smo se vsi razveselili;
- mi smo pa lansko leto dobili ob znački drobne knjigice.

Anketo so opravili učenci dodatnega pouka slovenskega jezika v 6. in 7. razredu

15 let Suhodolčanove bralne značke

SAMORASTNIK 1995/96 - št. 2
glasilo učencev OŠ Prežihovega Voranca Ravne na Koroškem
POSEBNA ŠTEVILKA ob rojstnem dnevu BRALNE ZNAČKE
UREDILA : Vanja Benko, mentorica
OBLIKOVAL: Mirko Britovšek, somentor
IZDANO: februarja 1996